

Péter első levele, egyetemi bibliakör

2022. június 21.

Bevezető megjegyzések:

1. A leírt anyag a sokszorosa annak, ami szóba került a bibliakörön, ez utóbbit jelöltem a fejezetcímekben.
2. A leírás tartalmazza már a bibliaköri alkalom elemeit is. **A sárgán kiemelt részek a tervezett kérdések.**
3. A teológiai anyag bemutatása csak nagyon vázlatos, ezért az olvasó elnézését kérem.
4. A felső indexekben jelölt irodalmi hivatkozások a munka végén találhatóak.

Indítás

- Hogy vagy kör.
- Közös imádság: választott 1Pt igeszakaszok.

A bibliakör bevezetése: bevezetéstani gondolatok 1Pt-hez

- **Kánonbeli helye:** A 7 katolikus (egyetemes) levél egyike (Jak, 2 Pét, 3 Jn, Júd). 1Jn-al együtt Órigenész óta vitán felüli (*keleti egyház: Pál előtt van a helye – sokkal "üdvözültebb" állapot, mint a "bűncentrikusabb" Pálnál --> teózis + keleten sokkal előbb olvasták, mint nyugaton^a*). Luther Márton az Újszövetség leveleihez írott általános előszavában a Római levél és a János szerinti evangélium mellett Péter első leveléről írta, hogy minden keresztény „legelőször és leggyakrabban ezeket forgassa, hogy naponkénti olvasással olyan szükségessé váljanak, mint a mindennapi kenyér” (BÁCSKAI 2022).
- **Szerző:** Péter a leggyakrabban említett apostol, egyfajta szószóló volt már kezdettől fogva.^b Pseudoepigráf irat is lehet Péter tisztelőjétől. (*Ezzel kapcsolatban nagy viták vannak. Fontos, hogy itt Péter Petrosz és nem Kéfás, mint a János szerinti evangéliumban és számos páli levélben*).^{cdefg} Polikárp (115) és Papiasz (130) már ismerte, Iréneusz említi először Pétert szerzőként.^h Levelét Silvanus-sal (Szilásszal, aki elkísérte Pált a második missziós útjára) íratta le, aki a Fil-ben is Pál munkatársa volt.ⁱ (*Sok vitának egy a vége: Isten/Szentlélek a szerző.*)^j
- **Megírás helye:** Valószínűleg Róma (ez a befejezésből derül ki: babiloni gyülekezetnek mondva ld. Jel 18,2-3^k). (*Viták azért vannak, hogy mezopotámiai Babilon vagy a Nílus deltájában lévő katonai tábor, ami szintén Babilon volt.*)^l
- **Megírás ideje:** 60-as évek közepe (Pál két római fogsága között??^m), vagy bármikor 89 (Domitianus) előtt (a Jel-lel ellentétben nincs utalás az isten-kultuszra, bár a szenvedések utalhatnak masszív üldöztetésre).
- **Címzettek:** "jövevényeinek" (2,11 + idegenek) --> akik ki vannak választva az Atya Isten eleve elrendelése szerint a Lélek megszentelő munkája által az engedelmségre és Jézus Krisztus vérével való meghintésre 1,1 (földi létünk átmeneti, és az örök élet reménységével teljes).ⁿ
- **Műfaj:** Körlevél (enciklika). Pontusz, Galácia, Kappadócia, Ázsia, Bitinia (kisázsiai tájegységek vagy tartományok; Friedrich Hauck 1954-es magyarázata szerint a sorrend a körlevél "bejárásai sorrendje" volt^o) Himnikus, hitvallási részek, keresztlői, buzdító beszéd elemek, lehetett akár keresztlő istentiszteleti liturgia is (bevezetés és záradék nélkül).^{pq}
- **Teológiai összegzés: Fontos elemek:** földi hatóságoknak engedelmség; egyházkép: élő kövek, egyetemes királyi papság, megszentelt élet + presbiterek. **Központi gondolatsor:**

eszkatológia és szolgáló krisztológia (együttes szenvedés Krisztusért, Krisztussal --> együttes megdicsőülés¹). Kereszténység --> új Izráel. Kereszttség lelki növekedés (újjászületés, megváltás). Reménység.⁵

Kiemelt igei részek

A bibliakör befejezése: címzés, üdvözlés, hálaadás (1,1-1,12)

➤ ^{1,3}Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából **újjászült minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre**, ⁴arra az **el nem múlt, szeplőtelen és hervadhatatlan örökségre**, amely a mennyben van fenntartva számotokra. ⁵Titeket pedig Isten hatalma őriz **hit által az üdvösségre**, amely készen áll arra, hogy nyilvánvalóvá legyen az utolsó időben. ⁶Ezen örvendeztek, noha most, mivel így kellett lennie, egy kissé megszorodtatok különféle kísértések között, ⁷hogy **a ti megpróbált hitetek, amely sokkal értékesebb a veszendő, de tűzben kipróbált aranynál**, Jézus Krisztus megjelenésekor méltónak bizonyuljon a dicséretre, a dicsőségre és a tisztességre. ⁸**Őt szeretitek, pedig nem láttátok**, őbenne hisztek, bár most sem látjátok, és **kimondhatatlan, dicsőült örömmel örvendeztek**, ⁹mert elértétek hitetek célját, lelketek üdvösségét.

➤ "el nem múlt, szeplőtelen és hervadhatatlan örökség"

Hogyan tudnánk megfogalmazni, mi ez az el nem múlt, szeplőtelen és hervadhatatlan örökség?

➤ **újjászült minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre + hit által az üdvösségre – ez az egész levél magja.**

➤ akkor lehet valami örökség, ha előtte valaki meghal¹ (ugyanakkor Kánaán földje is örökség volt – azaz megígért jó is)⁴ ez az élet nem hiábavalóság, mint ahogyan a Prédikátor 13-szor nevezte a földi életet.⁵

➤ A majdani találkozásunk Urunkkal színről-színre, amely a **mennyben van fenntartva** a számunkra --> **kiválasztottság**: "ki vannak választva az Atya Isten eleve elrendelése szerint" 1,1 ("pro-gnózis": előre tudásnak/gondolásnak is lehet ezt fordítani) [*Jézus mondta: "nem ti választottatok ki engem, hanem én választottalak ki" Jn15,16 -- a hit is kegyelem!*] "A Lélek megszentelő munkája által az engedelmességre" 1,1; a Jézus Krisztus vérével való meghintésre" = megtisztulásra 1,1+ az ige és hirdetése, amely olyan, mint amibe "angyalok vágyakoznak betekinteni" –1,12b^{wxy}

➤ **"a ti megpróbált hitetek, amely sokkal értékesebb a veszendő, de tűzben kipróbált aranynál"**

Milyen módon lehet megpróbált a hit? Átéltünk-e már ilyent?

➤ **mivel most így kellett lennie, szomorodott, kísértések között...** a próba szükséges, hogy **méltó legyen a dicséretre** (Jól van jó és hű szolgáló Mt 25,21/talentumok; 1Kor 4,5) a **dicsőségre** (örök élet dicsőségében való részvétel Krisztussal Róm 8,17 és hozzá hasonlóvá válik, Fil 3,21) **és a tisztességre** (ez jutalom is a görögben, Jn 12,26/földbe vetett búzaszem) – mikor? Urunk második eljövetelkor.²

➤ **"őt szeretitek, pedig nem láttátok"** (Mire utal ez? Tamás apostol)

➤ **"kimondhatatlan, dicsőült örömmel örvendeztek"**

Éreztünk-e már ilyen kimondhatatlan, dicsőült örömet? Miért is, miben is van ez?

➤ dilatatio cordis, ugrándozva ujjongás, ahogyan Dávid a frigláda előtt, vagy Keresztelő János Erzsébet méhében találkozáva a magzat Jézussal, nem miben van, hanem kiben: Jézus Krisztusban: a benne való hit hozza --> üdvösség földi előképe.

Az innen kezdve következő részek csak a teológiai elemzés részei, a bibliakörön csak érintőlegesen kerültek szóba

1. Keresztséghez méltó élet (1,13-2,10)

- A bevezető perikópa (1,13-21) reménységgel kezdődik el – és azzal is fejeződik be (*Rudolf Knopf 1912*).^{aa} (Teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus megjelenésekor kaptatok ... hiszték Istenben, aki feltámasztotta őt a halottak közül, és dicsőséget adott neki, hogy hitetek Istenbe vetett reménység is legyen.)

➤ ^{1,16b}**Szentek legyetek, mert én szent vagyok** -- ^{1,17b}**szent félelemmel éljétek földi vándorlásotok idején**

- 3Móz 19,2 idézet, a 2Móz 20,1-17-ben (és 5Móz 5,1-21-ben) leírt tízparancsolat törvényeinek részletes kifejtése előtt. A szent az Ószövetségben elkülönített, Istennek ajánlott [*tiszta(sági szabályokat betartó), engedelmes, jogkövető, szeretet/irgalmasságot gyakorló (árvák, özvegyek, jövevények), Istennel élő*] volt. Ezt az Újszövetség a hitben, Jézussal, Jézusban élő, és életében gyümölcsöket hozóval egészítette ki^{bb}

Mit jelent a számunkra a "szentek legyetek" felszólítás? Mit jelent a megszentelődés? Hol van a mérleg finom határa a kettő között? Hogyan viszonyul ez az egész a hithez?

➤ **"Szent félelemmel éljétek földi vándorlásotok idején."**

Mire utal a földi vándorlás? Mit érthetünk "szent félelem" alatt?

- A földi vándorlásról már volt szó a bevezetőben is.
- Szent félelem. Zsidó esküvő: pohártörés. Félelemmel szolgáljátok az Urat, reszketve vigadjatok! (Zsolt 2,11) A szeretetkapcsolat féltése. Az Istenkísértés elkerülése, felelősséggel élés Isten szemei, színe előtt, a Jézusban (az Istenközelség nem tűr meg bünt magához közel). Az Isten előtti felelősséget minden más félelem elé helyezük.^{cc} Ez valahol a szabadság maga.

- ^{1,22}Tisztítsátok meg lelketeket az igazság iránti engedelmességgel képmutatás nélküli testvérszeretetre, egymást kitartóan, tiszta szívből szeressétek, ²³mint akik nem romlandó, hanem **romolhatatlan magból** születtetek újjá, Isten élő és maradandó igéje által. ²⁴„Mert minden test olyan, mint a fű, és minden dicsősége, mint a mező virága: megszárad a fű, és virága elhull, ²⁵**de az ÚR beszéde megmarad örökké.**” (idézve Ézs 40,6-8)

- Itt is az újjászületés motívuma kerül elő, mint már az 1,3-ban a hervadhatatlan örökségnél (mindkettő hitben, Krisztusban való újjászületés, a Szentlélek által mozgatott gyülekezet kontextusában).^{dd}

Hogyan értelmezzük a testvérszeretetet?

- Nem úgy, hogy annyira szeretjük, mintha a testvérünk lenne, hanem úgy, hogy azért szeretjük, mert a hitben a testvérünk^{ee}

- ^{2,2}mint újszülött csecsemők a hamisítatlan lelki tejet kívánjátok, hogy azon növekedjétek az üdvösségre, ³mivel megízleltétek, hogy jóságos az Úr. (Zsolt 34,9)

- Egyházi év: Quasi modo geniti (húsvét utáni első vasárnap). A csecsemőt értelmezték úgy is, mint a most lelkileg újjászületetteket, most keresztelteket (*Rudolf Knopf, 1912*)^{ff}. A lelki tej az 1Kor 10,3-4 lelki eledelének és lelki italának a párhuzama (*az istentől (istennőtől) kapott tej a kor vallásaiban az istennel való kapcsolódás eszköze volt.*^{gg}) Állandó kapcsolat kell Jézussal a keresztelés után is.^{hh}

Miért jó ha mi újszülött csecsemők vagyunk? Mi lehet a "hamisítatlan lelki tej"?

- Úrvacsorai liturgia: Ízleljétek és lássátok, hogy milyen jó az Úr! (Az "Íme minden kész" résznél; Zsolt 34,9 milyen édes az úr, a "jó" ugyanaz a jó mint a "jó füge" Jer 24,3-ban és a jó ó-bor Lk 5,39-ben). (Hrésztós hó kúriosz: szójáték a Hrisztos hó kúriossal.)

Milyen értelmet kapott a mi életünkben az, hogy meg is ízlelhetjük milyen jóságos az Úr? (és itt nem csak az úrvacsorára/szentáldozásra gondolok)

- ^{2,4}Járuljatok őhozzá, mint élő kőhöz, amelyet az emberek ugyan megvetettek, azonban Isten előtt „kiválasztott és drága”; ⁵**ti magatok is mint élő kövek épüljétek fel lelki házzá**, szent papsággá, hogy **lelki áldozatokat ajánljatok fel**, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által. ⁶Ezért áll ez az Írásban: „Íme, leteszek Sionban egy kiválasztott drága sarokkövet, és aki hisz benne, nem szégyenül meg.” ⁷Nektek, a hívőknek drága kincs, a hitetleneknek pedig az a kő, amelyet megvetettek az építők, sarokkővé lett, ⁸megütközés kövévé és megbotránkozás sziklájává, **azok beleütköznek, mert nem engedelmeskednek az igének**. Ők erre is rendeltettek. ⁹Ti azonban **választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet vagytok, Isten tulajdonba vett népe**, hogy hirdessétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket

Mi is az élő kő? Milyen lelki áldozatokat lehet felajánlani Istennek?

- Az élő kő az egyház, amely lelki ház a fizikai templom után, ahol a lélek gyümölcseit lehet "felajánlani" a Jézusban való életben a fizikai felajánlások után.

Miért is a beleütközés köve Jézus?

- Nem lehet Jézust megkerülni, elosonni mellette; az ige hív, életet változtat, hirdetővé tesz (hirdessétek nagy tetteit annak...) A 6-8 Ézs 28,16, Zsolt 118,22 és Ézs 8,14 kombinációja, amelyet a Róm 9,33 is idéz. (1Kor 3,11: *mert más alapot senki sem vethet a meglévőn kívül, aki a Jézus Krisztus.*) A 6-7. vers sarokköve nem ugyanaz a görög szó. A 6. vers sarokköve (akrogóniaion) a talapzat része, a vetőkő, a 7. vers sarokköve (kefalén gónias) a legmagasabb kő, a zárókő (sisakkő).

Milyen érzés a számotokra Isten tulajdonba vett népéhez tartozni? Jó? Rossz? Miért ez vagy az?

- 2Móz 19,5-6-ban kapja a nép ezeket az ajándékokat: tulajdon, papok királysága, szent nép. Hós 1,6.9 és 2,25 mondatai is rejlenek a tulajdonba vett népben, ahol a próféta "Nincs irgalom" leányát és "Nem népem" fiát "vette tulajdonba" Isten irgalmasan és népeként.
- választott nemzetségi, királyi papság, Isten tulajdonba vett népe. (**egyetemes papság teológiai gondolata! igen fontos részⁱⁱ**)

2. Magatartás az állammal és másokkal szemben (2,11-3,12)

- 2,11-12; átvezetés: általános érvényű szeretetteljes buzdítás a keresztény életre; testi vágyaktól tartózkodás (ó és új ember harca Pálnál) pogány rágalalmazás → tettek bizonyítsanak (a nagykorú keresztény élet jellemzői jönnek sorban; ez egyfajta misszió is)^{jj} Erre a misszióra konkrét példa a feleségek missziója a férjük felé később.

- ^{3,1}asszonyok, engedelmeskedjétek férjeteknek, hogy ha közülük egyesek nem engedelmeskednek az igének, feleségük magaviselete szavak nélkül is megnyerje őket, ²felfigyelve istenfélő és tiszta életetekre. a szív elrejtett embere a szelíd és csendes lélek el nem múló díszével: ez értékes Isten előtt.

- Utána konkrét buzdítások; „házi táblák”: engedelmesség minden emberi rendnek (de ugyanakkor szabadok vagyunk: Isten szolgálái!), (rab)szolgák (munkahelyen dolgozók), házastársak, egyetértő, együttérző, irgalmas, alázatos gyülekezet: cselekedjétek a jót állhatatosan. (Az hogy itt idegenek vagyunk és jövevények, nem jelenti azt, hogy felelősség mentesen élhetnénk, sőt. Látjuk az "odaátot", Jézust, ezt kell megmutatnunk az "ideátnak".)^{kk} Jézus példája, aki nem vétkezett, nem fenyegetődött, hanem engedelmes volt.

3. A bibliakör központi témája: a szenvedések türelmes elviselése (3,13-4,11)

Végigvonul innen kezdve a levélen egészen az 5. részig. Ezért idézek mindenhol szemelvényeket.

I. A szenvedés az emberi életben

- Simone Weil így ír szenvedésről: *"Amikor egy inas megsebzí magát, vagy fáradtságra panaszkodik, a munkások és parasztok igen bölcsen mondják: a mesterség hatol(t) be a testébe. Mi is, valahányszor szenvedés száll meg, joggal mondhatjuk magunknak: Az univerzum, a mindenség, a dolgok rendje, a világ szépsége, a teremtésnek Isten iránt való engedelmissége hatol(t) be a testünkbe."* (WEIL, 21old.). Azonban Simone Weil figyelmeztetett arra is, hogy a szenvedés nem vezethet oda, hogy megszüntesse a személyiséget az Úr Jézusban. (Az ember lelke elviseli a szenvedést, de ha a lélek összetörik, azt el lehet-e hordozni? *Péld 18,14*) A szenvedés akkor ér el igazán minket, ha egyéniségünk alapjait sebzí meg. Ha egyéniségünk csak a saját egyéniségünk, akkor ez elég hamar bekövetkezhet. Ha azonban az egyéniségünk súlypontja a Krisztusban van, akkor – mint ahogyan Placid atya, vagy Arsenyij atya példája is mutatja – a koncentrációs tábor szibériai évtizedei sem sebzí meg igazán, sőt...
- „Sebeink által erősebbek leszünk” (*"Tulach Ard"*, a McKenzie skót klán jelmondata)^{II}
 - A bibliakör nagyon fontos kiegészítése volt ehhez: Az Ő sebei által (mármint: Krisztus sebei által) erősebbek leszünk.
- A japánok nagyon tisztelik a kintsugi-t – amely a tört cserép töréseinek a kiemelése – sokszor arannyal. Sokkal becsesebb a tört, de sok munkával újra összeforrasztott cserép Japánban, semmint az eredeti, ép volt.
- Legeza József görögkatolikus pap (két daganatos betegség után): „Ha az ember keze sebes, lehet hogy nem tud olyan hatékonyan dolgozni, mintha semmi baja nem volna, de az biztos, hogy nem fog törni-zúzni. Ha fáj a lába, nem fog futóversenyt nyerni, de biztosan nem rugdos meg másokat. ... A sebek, a fájdalmak érzékennyé tesznek, igazából gyógyítanak bennünket.”

Mit jelent a szenvedés ma? Hogyan szenvedünk, mitől, miben szenvedünk? – Hogyan viszonyulunk saját életünkben a szenvedéshez? Tanított-e bennünket már a szenvedéstapasztalat? Ha igen, hogyan tudnánk megfogalmazni: mire?

- ^{4,17}Mert itt van az idő, amikor elkezdődik az ítélet Isten háza népén. Ha pedig először rajtunk kezdődik, akkor mi lesz a vége azoknak, akik nem engedelmeskednek Isten evangéliumának?

Hogyan értelmezzük ezt az ígét? Miért és hogyan fogadható el az, hogy a szenvedés Isten háza népén kezdődik el, és nem a többiekén? Miben és mennyiben lehet jó a szenvedés? Csak azért lenne jó, mert „úgyis kell”, és ezzel a mostanival „kiváltjuk” majdani nagyobbát?

II. A szenvedés, mint hit-tapasztalat

- ^{5,10}A minden kegyelem Istene pedig, aki elhívott titeket Krisztusban az ő örök dicsőségére, miután rövid ideig szenvedtetek, maga fog titeket felkészíteni, megszilárdítani, megerősíteni és megalapozni.
- Walter Brueggeman a zsoltároknak a hit mélyülését bemutató dinamikájáról írta, hogy W-betű alakot követnek: a meggyőződést mélypont, majd elbizakodottság, majd újabb mélypont és végül új meggyőződés követi. Sok esetben a középső „csúcs”, az elbizakodottság el is marad (BRUEGGEMANN 1984). Ez utóbbi spirituális-dinamikát láthatjuk Jób könyvében is.
- Minden istentisztelet (minden mise) ilyen W-betű. *Invocatio*, *Introitus* (fent), *bűnvallás* (lent), *kegyelemhirdetés*, *ige/igehirdetés*, *Credo* (fent), *úrvacsorai rész előtti gyónás/bűnvallás* (lent), *feloldozás*, *communio* (úrvacsora, szentáldozás), *áldás* (fent). Ezek a W- vagy V-betűk az istentisztelet kisebb részeiben külön-külön is megtapasztalhatók.

- Az egyházi év maga is egy ilyen lent/fent váltakozás. Adventtel, böjti idővel kezdődik (lent). Utána jön a megtestesülés csodája, a karácsonyi ünnepkör (fent). Vízkereszt után elkezdünk készülni a böjtre (lent). Aztán jön a nagyhét, húsvét, a húsvét utáni idő öröme és pünkösd, majd a Szentháromság ünnepe (fent, magára a nagyhétre majd még kitérek). Aztán adventig a megszentelődés és az egyház útját bemutató „vándorlás” csaknem fél éven át egészen az Ítélet, a Reménység és az Örök élet egyházi évet záró vasárnapjaiig (fent).
- Hasonlóan W-betűt leíró spirituális íve van egy Szent Ignác-i lelkigyakorlatnak (LOYOLAI SZENT IGNÁC 2019): elhelyezés Isten szerető jelenlétében és Jézus megváltó kegyelmében (fent); szembesülés bűneinkkel (lent), megtestesülés (fent), passiótörténet (lent), feltámadás és megszentelődés (fent).
- A szenvedés motívuma végigvonul már az Ószövetségen is. Isten választott népe az ígéret földjét egy teljes generációnyi (negyvenévnnyi) szenvedés után érheti csak el. Az Ószövetség története (mint ahogyan az őskereszténység története is az Apostolok Cselekedeteiben) felfogható a „fent” és a „lent” váltakozásában megmutatkozó „közösségi hittörténetnek”.
- A fent (plastic) és lent (rigid) váltakozó dinamikája a teremtett világ összes komplex rendszerének általános tanulási mechanizmusa (CSERMELY 2015).

Átéltünk-e már ilyen V vagy W betűket életünkben? Megérettük-e azt, hogy hogyan tud ez lelkileg gazdagítani bennünket? Hogyan tudja hitünket elmélyíteni?

III. Szenvedés az igazságért

- ^{3,14}De még ha szenvednétek is az igazságért, akkor is boldogok vagytok.
- A „boldogok” alapvetően áldottat jelent → lásd boldogmondások (Mt 5,11). A szenvedés vezet el a kegyelemhez (de nem okvetlenül minden szenvedés, hanem különösen az igazságért való!).^{mm}

Lehetséges-e a kegyelem úgy, hogy soha semmilyen szenvedést nem él át az ember? Hogyan tudnánk megkülönböztetni az „igazságért való” és a „többi” szenvedést?

- ^{4,14}Boldogok vagytok, ha gyaláznak titeket a Krisztus nevéért, mert a dicsőség Lelke, Isten Lelke megnyugszik rajtatok.

Tapasztaltunk-e már ilyent, illetve ismerünk-e olyan valakit, aki tapasztalt?

IV. Szenvedés a Krisztusban – Urunk szenvedése, a megváltás, és ennek megtapasztalása

- ^{4,1b}vértezzétek fel magatokat azzal a felismeréssel, hogy aki testileg szenved, az elszakad a büntől

Hogyan szakíthat el minket a büntől a szenvedés? (Milyen szenvedés teheti ezt?)

- Maga a szenvedés is bizonyos mértékben elszakít minket a büntől, ahogyan ezt már Plinius ezt írta kb. Kr.u. 100-ban: „Kedves Maximusom! Rájöttem, hogy a betegágyban vagyunk a legjobbak. Mert melyik beteget kínozza a kapzsiság, a rangkórság vagy a kéjvágy? A beteg minden gondolata az, hogyha felgyógyul, akkor majd tiszta és boldog életet éljen. Egészséges napjainkban tehát éljünk úgy, mint ahogyan beteg napjainkban elterveztük.” De bűnös énünk velünk marad, és a bűn, mihelyt a betegség kicsit is alábbhagy, újra kidugja a fejét.
- „Krisztus szenvedéseit nem szavakkal és nem jelképesen, hanem valóságosan kell átélni. ... Krisztus szenvedésének ez a szemlélete *ma már nem divatos*, sőt, igen ritka, pedig Szent Péter és Szent Pál levelei tele vannak vele” – írta Luther Márton 1519-ben, 503 évvel ezelőtt... (BÁCSKAI KÁROLY 2022; kiemelés tőlem).
- Ígértem, hogy visszatérek még a nagyhét V-betűjére külön. Az előzőekben sok vonatkozásban említett V-betű a virágvasárnap, a nagypéntek és a húsvét V-betűjeként is felfogható. A nagypéntek ennek a V-betűnek nem az „alja”, hanem éppenhogy a „teteje”. Urunk szenvedése szakított el minket a büntől.^{mm} Krisztus győzött a kereszten a bűn felett. Végérvényesen. Erről szól a János szerinti evangéliumának a szava: az elvégeztetett. A

görögben ez „perfectum”, ami azt jelenti, hogy megváltásunk befejezett, visszafordíthatatlan, megmásíthatatlan, végleges és örök. Nagypéntek után kell húsvétnek, kell feltámadásnak következnie. Ugyanakkor nincs húsvét, és nincs feltámadás nagypéntek nélkül. A csúcspont, a döntő pont, a lényeg tehát nem a húsvét, hanem a nagypéntek, a kereszt.

- A lelkipozítás alap mottója, hogy a lelkipozító végigvezeti a szenvedő embert a szenvedésén, és nem ajánl fel „quick fix-et”, azaz gyors megoldást, rövidre zárt utat a „túlsó part” a mélypontot elkerülő új boldogság felé. *Muszáj a mélypontot ugyanis megtapasztalni. Miért? Mert OTT találkozik az ember Krisztussal.*

- ^{4,1b}vértezzétek fel magatokat azzal a felismeréssel, hogy aki testileg szenved, az elszakad a bűntől, ²hogy többé ne emberi vágyak, hanem Isten akarata szerint éljétek le testi életetek hátralevő idejét.

Meg tudnánk-e mindezek alapján fogalmazni azt, hogy *miért szenvedünk?* Akár úgy is, mint okhatározói kérdés? Akár pedig (leginkább) úgy is, mint célhatározói kérdés, ha tetszik, eszkatológiai, azaz üdvösség kérdés? – Hogyan változtathatja, hogyan változtatta meg az életünket Urunk szenvedése, megváltása? Milyen más emberek példáját ismerjük erre?

Néhány válaszmorzsa:

- Hogy találkozzunk Jézussal, hogy Teljesség-tapasztalatunk legyen.
- Hogy erősödve, megküzdés-tudattal, Jézus-bizonyossággal kerüljünk ki a szenvedésből.
- Hogy lehántolódjon mindaz rólunk, ami felesleges, hogy átférhessünk a szűk kapun.
- Hogy rájövünk, hogy a belső világunk, a mi bennünk élő Urunk tart meg, és nem a külső.
- Hogy rádöbbenjünk arra, hogy egyetlen dolog fontos a mi életünkben: a Krisztus.
- Hogy megérezzük, hogy az odaát majdani reménysége itt van velünk már ideát is.

Sok-sok gondolat mellett fontos hozadéka volt a bibliaköri beszélgetésnek, hogy

- Vigyázni kell magunkban és másokban is arra, hogy mennyiben érezzük (érezzük) „felelősnek” magukat valakinek a szenvedéséért, haláláért. Igen sokszor ez a „felelőség” csak magunkra/magukra vett felelőség, amely sokszor magánál a fájdalomnál, illetve a gyásznál még sokkal jobban nyomaszt. Urunk leemelte ezt a terhet a vállunkról, kérjük ezt magunknak, és segítsünk ebben másoknak is.
- Valóban nehéz elhinni egy haldokló ágyánál, hogy a „száraz csontok” életre kelhetnek-e (Ez 37). De Urunk a példa arra, hogy igen. Urunk feltámasztó csodái (például a negyednapos Lázár esetében, „akinek már szaga is volt”) is példák arra, hogy mindez bárkivel megtörténhet. Ígérete pedig biztos jövő nekünk is, és minden hitben élőknek, vagy akár halálakor hitre jutónak.
- A keresztény ember reménységgel teljes módon viseli a szenvedést. Ez valóban lehet így, de ennek nem szabad „viselkedési kényszerré” válnia. A keresztény ember szemrehányást tehet Istennek, lehet „dühös rá”, ahogyan a zsoltáros illetve Jób is az volt. Az a fontos, hogy Istennek adjuk át a dühöt, és ne embertársainkra, vagy magunkra öntsük. „Felülre robbanjunk” – ahogyan Gyökössy Endre megfogalmazta. Mindaddig, ameddig szoros párbeszédben vagyunk Urunkkal, addig a kereszténységünk lényege mit sem csorbult.
- Lehet olyan is, hogy a keresztény ember hitcsökkenést érez. Nagy hitcsökkenést. Hitbéli szárazság időszakán megy át (amely évekig is tarthat). Imádsága felszínes lesz, Istentapasztala „megszürkül” vagy a korábbi „közvetlen” módon el is tűnik, akár hosszú időre is. Ez a „lélek éjszakája” teljesen természetes állapot. Sőt. Ilyen tapasztalat nélkül gyanakodnunk kell magunkra, hogy ez bizony még előttünk van. Imádkozzunk azért, hogy a reménység legapróbb szikrája ilyenkor is megmaradhasson bennünk. Amikor már kellően sokat kiálltunk ebben az

állapotban (ahol a „kellően” hosszát csak Urunk ismeri egyedül), akkor visszatér a Teljesség állapota – sokkal erősebben.

- Fontos kérdés lett az „I am happy” életállapota is, amely pl. az USA-ban egy „kötelező viselkedési norma”. Ebbe az életállapotba sodor bennünket a „buli van” életérzése is, amely nagyon sokszor éppen a saját magunkban és környezetünkben érzett/látott szakadékok elől való menekülés. Fontos megérezni a könnyű pillanatinkban is (amelyek legyenek!) a mélységet, amely ezekben is ott van. Fontos alkalmat adni a mély gondolatoknak, ha bárkinek az élethelyzete, hirtelen feltáruló szakadéka ezt kívánja, akár egy buli közepén is. Urunk éppen erre adott rengeteg példát nekünk (ha abban a korban nem is kifejezetten „buliban”, de pl. a saját házában, amikor a tetőt megbontva eresztették le a bénát elé, Mk 2,4).

Az innen kezdve következő részek csak a teológiai elemzés részei, a bibliakörön csak érintőlegesen szerepeltek

Péter első levele 3. része teológiai elemzésének a folytatása

- ^{3,15b}legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számon kéri tőletek a bennetek élő reménységet.

Készen vagyunk-e mi arra, hogy számot adjunk mindenkinek, aki "számon kéri" tőlünk a bennünk élő reménységet? Mit is jelent ez ma? Hogyan is "kell ezt tenni"?

- ^{3,19f}Igy ment le a börtönben lévő lelkekhez is, és prédikált azoknak, akik egykor engedetlenek voltak, amikor Isten türelmesen várákozott Noé napjaiban a bárka készítésekor. ^{4,6}Mert a holtaknak is azért hirdettetett az evangélium, hogy megítéltessenek ugyan mint emberek testben, de éljenek Isten szerint lélekben.

- Sokak szerint az apostoli hitvallás „alászállt a poklokra” részének ez a bibliai alapja, ugyanakkor Alexandriai Kelemen óta (150-215) ez egy nagyon sokat vitatott rész (*lehetnek a börtönben lévő lelkek pogányok vagy bukott mennyei lények is, nem "alul vannak ezek a lelkek, hanem a levegőben, Noé csak példa, lc. 4,6, stb. stb.*). Krisztus nem azért szállt a poklokra alá, mert magára vette a kereszten a bűneinket, és azok oda vitték, hanem mint Christus Victor, a győztes úr ment oda le, aki a kereszten győzött a halálon. ***A cél az elcsüggedő gyülekezet vigasztalása, nem teológia írás volt. Akkor is van értelme a szenvedésnek, ha semmi eredménye nem mutatkozik.***^{ooppqq}

- ^{3,21}Most pedig titeket is megment ennek [Noé bárkája] képmása, a keresztség, amely nem a test szennyének lemosása, hanem könyörgés Istenhez jó lelkiismeretért a feltámadt Jézus Krisztus által,

- Noénak a zsidó Midrásban leírt történetében Noé maga is kishitű volt, és már térdig ért a víz, amikor beszállt a bárkába.[†] Noé azért is példa, mert utána volt az első szövetség a szivárvánnyal.

Az igeszakasz alapvetően felnőtt keresztségre vonatkozik, de a jó lelkiismeretért mi is könyöröghetünk folyamatosan. Mit jelenthet ez?

A szenvedés vállalásának a haszna a gyülekezet számára (4,1-6), buzdítás, tanácsok (4,7-11)

- ^{4,8}Mindenekelőtt legyetek kitartóak az egymás iránti szeretetben, mert a szeretet sok bűnt elfedez.

- Péld 10,12b de minden hűtlenséget eltakar a szeretet (***ki előtt?*** néhány egyházatya + néhány katolikus teológus: Isten előtt is; protestáns szemlélet: csak embertárs előtt^{ss},

illetve: saját magunk előtt is lehet^{tt}; az eltakar-ást "felülírásnak" is szokás értelmezni, nem csak "nem látszásnak").

➤ ^{4,11}ha valaki prédikál, úgy mondja szavait, mint Isten igéit, ha valaki szolgál, úgy szolgáljon, mint aki azt Istentől kapott erővel végzi.

➤ Akit Isten megszentelt, annak szentnek kell lennie (lásd 1,16b rész előbb).

4. Összegzés (4,12-5,11) – az előzőeknél még erősebb eszkatológiai alapozással

➤ A szenvedés értékelése, vállalása (4,12-19) a szenvedésben bizonyul az egyház Krisztus testének.

A gyülekezet különböző csoportjaihoz (vének/presbiterek + ifjak) szóló intelem (5,1-15)

➤ ^{5,1}A közöttetek levő presbitereket tehát kérem én, a presbitertárs és Krisztus szenvedéseinek tanúja, valamint eljövendő dicsőségének is részese: ²legeltessétek Isten közöttetek levő nyáját, ne kényszerből, hanem önként, ne nyereszkedésből, hanem készségesen, ³ne is úgy, mint akik uralkodnak a rájuk bízottakon, hanem mint akik példaképei a nyájnak.

➤ Jn 21,16: Őrizd az én juhaimat. (Jézus Péternek) néhány kéziratban az őrzés itt is van --> epizkoposz (felügyelő, később: püspök).

A gyülekezet Isten iránti feltétlen bizalmának erősítése (5,6-11)

➤ ^{5,7}Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok. ⁸Legyetek józanok, vigyázzatok, mert ellenségeitek, az ördög, mint ordító oroszlán jár szerte, keresve, kit nyeljen el...

➤ Zsolt 55,23: Vesd az Úrra terhedet és ő gondot visel rád. Harmadszor int Péter, hogy legyünk józanok. 1,13: helyesen ítéljük meg a világot. 4,7: imában, hiszen közel a vég.

5. Befejezés (5,12-5,14)

➤ Szilvánusz által írtam, köszönt titeket a kiválasztott babiloni (= római) gyülekezet és Márk, az én fiam. (A korábbi Péter/Pál viszályban Barnabás Márkot vitte magával zsidó keresztényeket téríteni, míg Pál Szilászt/Szilvánuszt. Ez törés volt közöttük. Itt már egységben látszanak.^{uu}) Köszöntsétek egymást a szeretet csókjával. Békesség mindnyájatoknak, akik a Krisztusban vagytok.

A bibliakör lezárása

➤ Záró imádság.

➤ Hirdetés: a következő bibliakör az őszi félév elején, szeptemberben lesz.

Felhasznált szakirodalom

ALLEMAN, HERBERT C. 1936. *New Testament Commentary*. United Lutheran Church of America, Philadelphia PA 650–656 o.

BALDERMAN, INGO. 1989. *A Biblia a tanulás könyve. A bibliai didaktika alapjai*. A Református Zsinati Iroda Sajtóosztálya, Budapest.

BÁCSKAI KÁROLY. 2022. Péter első levele és Luther. *Lelkipásztor* 97, 162–167. o.

Biblia – magyarázó jegyzetekkel. Kálvin János Kiadó, Budapest, 2018. 1592–1599. o.

- BRUEGGEMANN, WALTER. 1984. *The Message of the Psalms: A Theological Commentary*. Fortress Press, Minneapolis MN.
- CSERMELY PÉTER. 2015. Plasticity-rigidity cycles: a general adaptation mechanism. <https://arxiv.org/abs/1511.01239>
- DALTON, WILLIAM J. 2003. *Péter első levele*. In: Jeromos Bibliakommentár 2. (szerk: BOROS ISTVÁN), Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, Budapest. 493–500 o.
- DÉR KATALIN, HORVÁTH PÁL. 1999. *Bibliaismeret*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest. 269–272 o.
- FLEMING, KEN. 1998. *Péter első levele, Péter második levele, Júdás levele*. Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen.
- FOWLER, JAMES W. 1995. *Stages of Faith*, Harper One, New York.
- GNILKA, JOACHIM. 2007. *Az Újszövetség teológiája*. Szent István Társulat, Budapest. 377–390 o.
- GERÉB ZSOLT. 2015. *Péter első levelének magyarázata*. Erdélyi Református Egyházkerület, Kolozsvár.
- IMRE ERNŐ 1972. *Péter első levelének magyarázata*. In: Jubileumi Kommentár. Kálvin János Kiadó, Budapest. 2446–2460 o.
- KOCSIS IMRE. 2019. *Bevezetés az Újszövetség könyveibe*. Szent István Társulat, Budapest. 581–593. o.
- LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA. 1998. *Péter első levele*. Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen.
- LOYOLAI SZENT IGNÁC. 2019. *Lelkigyakorlatok*. Jezsuita Kiadó, Budapest.
- Megszentelt élet. Gyakorlati bibliamagyarázat Péter első és második leveléhez*. Kálvin János Kiadó, Budapest, 2003.
- NÉMETH DÁVID. 2017. *Vallásdidaktika*. Károli Gáspár Egyetem, L'Harmattan Kiadó, Budapest.
- SIBA BALÁZS, SZABÓNÉ LÁSZLÓ LILLA, PÁNGYÁNSZKY ÁGNES. 2019. *Együtt a hit útján*. Kálvin Kiadó, Budapest.
- SCHWEITZER, EDOUARD. 2004. *Teológiai bevezetés az Újszövetségbe*. Kálvin János Kiadó, Budapest. 111–115 o.
- TAMMINEN, KALEVI, VESA LAULIKKI, PYYSIÄINEN, MARKKU. 1998. *Hogyan tanítsunk hittant?* *Vallásdidaktika*. Teológiai Irodalmi Egyesület, Budapest.
- WEIL, SIMONE. 1994. *Kegyelem és nehézkedés. Pilinszky János fordítása*. Vigilia Kiadó, Budapest.

A teológiai anyag bemutatása során (2. fejezet) idézett irodalom
(A konkrét irodalmakat lásd a fenti „Felhasznált szakirodalom” listában)

- ^aDÉR KATALIN, HORVÁTH PÁL, 269. old.
^bKOCSIS, 581. old.
^cDALTON, WILLIAM J., 493-4. old.
^dSCHWEITZER, EDOUARD, 111. old
^eGNILKA, JOACHIM, 390. old.
^fIMRE ERNŐ, 2447. old.
^gALLEMAN, HERBERT C., 650-1. old.
^hDÉR KATALIN, HORVÁTH PÁL, 269. old.
ⁱSCHWEITZER, EDOUARD, 111. old
^jLENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 14. old.
^kKOCSIS, 588. old.
^lLENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 14. old.
^mIMRE ERNŐ, 2447-8. old.
ⁿFLEMING, KEN, 14. old.
^oidézi LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 20. old.
^pKOCSIS, 583-5. old.
^qLENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 10-11. old.
^rSCHWEITZER, EDOUARD, 114. old
^sALLEMAN, HERBERT C., 650. old.
^tIMRE ERNŐ, 2448. old.
^uLENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 30. old.
^vFLEMING, KEN, 28. old.
^wFLEMING, KEN, 16-17. old.
^x*Megszentelt élet*, 11. old.
^yALLEMAN, HERBERT C., 652. old.
^zFLEMING, KEN, 19. old.
^{aa}idézi LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 51. old.
^{bb}LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 45. old.
^{cc}*Biblia – magyarázó jegyzetekkel*, 1594. old.
^{dd}LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 52. old.
^{ee}ALLEMAN, HERBERT C., 653. old.
^{ff}idézi LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 61. old.
^{gg}LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 61. old.
^{hh}LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 67. old.
ⁱⁱGNILKA, JOACHIM, 386-387. old.
^{jj}LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 76-78. old.
^{kk}LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 81-83. old.; IMRE ERNŐ, 2452. old.
^{ll}*Megszentelt élet*, 86. old
^{mmm}GNILKA, JOACHIM, 382-383. old.
ⁿⁿLENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 120. old.
^{oo}SCHWEITZER, EDOUARD, 112-113. old
^{pp}LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 129-131. old.
^{qq}DALTON, WILLIAM J., 498-499 old.
^{rr}LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 132-133. old.
^{ss}LENKEYNÉ SEMSEI KLÁRA, 159-160. old.
^{tt}*Megszentelt élet*, 82. old
^{uu}*Megszentelt élet*, 105. old